

ingediend op **965** (2021-2022) – Nr. 1
18 oktober 2021 (2021-2022)

Verslag van de gedachtewisseling

namens de Commissie voor Economie, Werk,
Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie
uitgebracht door Kurt Vanryckeghem

over de stand van zaken
van de aanpak van de coronacrisis
in de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie
en Werk en Sociale Economie

Samenstelling van de Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie:

Voorzitter: Robrecht Bothuyne.

Vaste leden:

Allessia Claes, Maaïke De Vreese, Andries Gryffroy, Rita Moors, Axel Ronse;

Yves Buysse, Ilse Malfroot, Els Sterckx;

Robrecht Bothuyne, Kurt Vanryckeghem;

Tom Ongena, Maurits Vande Reyde;

Meyrem Almaci, Imade Annouri;

Caroline Gennez.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Maarten De Veuster, Philippe Muyters, Elke Sleurs, Tine van der Vloet;

Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Wim Verheyden;

Stijn De Roo, Loes Vandromme;

Steven Coenegrachts, Bart Van Hulle;

Johan Danen, Björn Rzoska;

Els Robeyns.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Inleiding	4
1.	Economie, Wetenschap en Innovatie	4
1.1.	De gezondheidscrisis en de beperkingen	4
1.2.	De sociaal-economische situatie.....	5
1.3.	De roadmap naar herstel	5
1.4.	Het relancebeleid	13
2.	Werk en Sociale Economie	14
2.1.	De actuele situatie op de arbeidsmarkt	15
2.2.	Overzicht van de beleidsmaatregelen	15
II.	Bespreking.....	17
1.	Tussenkomsten van de leden	17
2.	Antwoorden van de minister en repliek van een lid.....	20
	Gebruikte afkortingen.....	23
	Bijlage: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Economie, Werk, Sociale Economie, Wetenschap en Innovatie hield op 16 september 2021 een gedachtewisseling met Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de stand van zaken van de aanpak van de coronacrisis in de beleidsdomeinen Economie, Wetenschap en Innovatie en Werk en Sociale Economie.

De getoonde presentatie is terug te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

De commissie hield eerder al verschillende gedachtewisselingen over de aanpak van de coronacrisis. Over de vorige gedachtewisseling, die dateert van 1 april 2021, werd verslag uitgebracht in *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 745/1.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

I. Inleiding

1. Economie, Wetenschap en Innovatie

Minister *Hilde Crevits* geeft toelichting bij de stand van zaken van de aanpak van de coronacrisis en start met het beleidsdomein EWI. De minister antwoordt daarbij ook op vragen die ze op voorhand kreeg van enkele commissieleden.

Sinds de gedachtewisseling van 1 april 2021 is er heel wat ten goede geëvolueerd. Het overgrote deel van de beperkingen voor de economie werd intussen opgeheven, andere beperkingen worden binnenkort geschrapt. Verschillende economische maatregelen, zowel wat betreft directe steun als financiering, zijn dan ook stopgezet of doven de komende periode uit.

1.1. De gezondheids crisis en de beperkingen

Vlaanderen staat aan de absolute top op het vlak van vaccinatie. 5,3 miljoen Vlamingen kregen al een vaccin. 77,8 procent van de Vlamingen is volledig gevaccineerd. Voor volwassenen is dat al 90 procent. Ook het aantal ziekenhuisopnames evolueert positief. Daarom is de Vlaamse Regering vragende partij om de economische beperkingen verder te laten uitdoven.

Recent is beslist dat de beperkingen op het collectief vervoer wegvallen. Voor bedrijfsrestaurants is die beperking er nog steeds. De minister zal op het Overlegcomité van 17 september 2021 aandringen op de afschaffing van die beperking. Een andere beperking die de bedrijven ervaren, is de mondkemperplicht. Ook dat wordt op het volgende overlegcomité besproken.

Daarnaast worden er vanaf 1 oktober 2021 nog enkele maatregelen versoepeld. Discotheken en dancings zullen dan opnieuw de deuren mogen openen. Over de modaliteiten daarvan moeten nog knopen worden doorgehakt.

Voor evenementen wordt de drempel voor het verplichte Covid Safe Ticket verhoogd naar evenementen met minstens 500 toeschouwers binnen en 750 toeschouwers buiten. Nu is het CST verplicht vanaf 200 toeschouwers binnen en 400 toeschouwers buiten.

De minister kreeg een vraag van Ilse Malfrout waarin werd gesuggereerd dat Vlaanderen het CST zou vragen in de horecasector. De minister kan echter melden dat de Vlaamse Regering dit niet zal verplichten. Mogelijk wordt het wel verplicht in discotheken omdat de discotheekuitbaters daar zelf vragende partij voor zijn.

Uiteraard moet het beleid ook alert blijven voor de verspreiding van virusvarianten.

1.2. De sociaal-economische situatie

In 2020 kende de Vlaamse economie door de bijna wereldwijde lockdown een nooit eerder geziene schok. De minister toont een slide met actuele cijfers van HERMREG voor Vlaanderen. Na een krimp van 6,1 procent van het bbp in 2020 zou de Vlaamse economie in 2021 met 5,8 procent groeien. Gegeven de versnelling van de economische groei die de Nationale Bank vaststelt, is het zelfs de verwachting dat het bbp-verlies van 2020 al helemaal goed gemaakt wordt in 2021. In 2022 wordt een groei geraamd van 2,8 procent, waarna de groei zich zal uitvlakken naar het gemiddelde niveau van 1,5 procent.

Ondanks de enorme terugval van de economische activiteit heeft de crisis in 2020 niet tot een daling van de werkgelegenheid geleid. De automatische correctoren, zoals de tijdelijke werkloosheid maar ook het hoge aantal starters, hebben ertoe bijgedragen dat er zelfs nog een toename te noteren valt. In 2021 en de komende jaren wordt aangeknoopt met een duidelijke groei van de werkgelegenheid. Het in Vlaanderen gevoerde overheidsbeleid met de verschillende steunmaatregelen heeft volgens de minister zonder meer een positieve bijdrage aan het bijzonder snelle herstel geleverd.

De groeidynamiek werd het voorbije jaar ondersteund door een krachtig herstel van het ondernemers- en consumentenvertrouwen in Vlaanderen. In het voorjaar van 2021 bereikten beide economische vertrouwensindicatoren hun hoogste peil sinds meer dan 20 jaar. Sinds de zomermaanden van 2021 doet zich een lichte daling voor. Dat blijkt uit de knik in de getoonde grafiek. Dit kan een correctie zijn, maar ook een uiting van ongerustheid over onder meer de evolutie in de herfst met nieuwe virusvarianten. De conjunctuur noteert evenwel nog steeds op een zeer hoog niveau.

Met de coronamaatregelen wilde de Vlaamse Regering voorkomen dat ondernemers onnodig over kop gingen en dat de gunstige ondernemersdynamiek in Vlaanderen zou worden ondergraven. Het goede nieuws is dat de coronacrisis de starters in Vlaanderen hoe dan ook niet heeft afgeschrikt. Het aantal starters blijft toenemen en de gevreesde faillissementengolf is uitgebleven, ondanks de opheffing van het moratorium. De huidige indruk is dat de Vlaamse economie in uitstekende doen is.

1.3. De roadmap naar herstel

De minister herinnert aan de drie fases in de roadmap naar herstel:

- directe crisismaatregelen;
- financiering en ondersteuning van de solvabiliteit;
- relancebeleid.

1.3.1. *Directe crisismaatregelen*

Het gebruik van de maatregelen

Met premies via VLAIO voor verplichte sluitingen en omzetverlies ving de Vlaamse Regering de eerste effecten van de coronacrisis op. De minister toont een tabel met een overzicht van het gebruik van de maatregelen. In totaal werden sinds half maart 2020 ongeveer 580.000 aanvragen genoteerd. Het gaat om steun voor 191.000 unieke ondernemingen. In totaal is bijna 2,5 miljard euro aan beschermingsmaatregelen voor ondernemers uitgekeerd. De belangrijkste was de coronahinderpremie met circa 106.000 begunstigden voor 1,1 miljard euro (de dagvergoedingen inbegrepen).

Na de periode van de forfaitaire steun bij de eerste lockdown werd bij de tweede lockdown overgeschakeld op omzetgerelateerde steun met de verschillende fases van het Vlaams beschermingsmechanisme. Op het hoogtepunt van de tweede lockdown (oktober-november 2020) werden ongeveer 63.000 aanvragen uitbetaald. Uit de getoonde grafiek blijkt dat het aantal aanvragen sterk afnam naarmate de beperkende maatregelen werden versoepeld. Daaruit blijkt volgens de minister dat heel wat ondernemers zich correct gedragen. In mei 2021 waren er nog 27.000 uitbetalingen. In juni 2021, de maand van de volledige heropening van de horeca, zakte dit tot 20.000 uitbetalingen. Voor juni 2021 werd tot nu toe ongeveer 43 miljoen euro aan steun uitbetaald.

Het Vlaams beschermingsmechanisme van juli tot en met september 2021

Voor de periode juli tot en met september 2021 voorziet de Vlaamse Regering nog in een laatste tranche van het Vlaams beschermingsmechanisme, maar met strikte voorwaarden. De Vlaamse Regering keurde die fase goed op 10 september 2021. Er wordt meteen met een heel kwartaal gewerkt. Een aantal modaliteiten blijft wel hetzelfde: verplicht gesloten of 60 procent te bewijzen omzetverlies door coronamaatregelen waarna 10 procent van de omzet voor corona wordt uitbetaald.

De maatregel kent echter een sterk verhoogde selectiviteit. In de eerste plaats zal er niet meer automatisch worden uitbetaald maar moeten de referentieomzet en het omzetverlies vooraf worden aangetoond. De ondernemer zal ook de betreffende btw-aangiftes moeten indienen voor controle. Dit is ook de reden waarom met een volledig kwartaal wordt gewerkt. Er zal in de dossierbehandeling ook extra gecheckt worden op de financiële levensvatbaarheid van de onderneming. Zo wordt onder andere nagegaan of er geen insolventieprocedure of een RSZ-dagvaarding loopt. Verder is er de beperking tot de sectoren die nog zware omzetverliezen lijden door de overblijvende coronabeperkingen. De discotheken zijn nog verplicht gesloten tot 1 oktober 2021. De maatregel is ook gericht op de sector van feesten en events, waarvoor capaciteitsbeperkingen gelden, en op de toeristische bedrijven (hotels, reisbureaus en autocarbedrijven) die onder de reisbeperkingen lijden.

De raming is dat nog een tweeduizendtal ondernemingen in aanmerking zal komen voor circa 16,5 miljoen euro aan bescherming. De minister merkt op dat de ramingen tot hiertoe vrij accuraat waren maar dat ze meestal wel iets hoger lagen dan er effectief werd aangevraagd.

Het globalisatiemechanisme

Het globalisatiemechanisme staat nu al een tijdje open. Het is een maatregel voor de sectoren die bijzonder zwaar zijn getroffen. De modaliteiten werden al eerder toegelicht in de commissie.

Er zijn inmiddels 446 dossiers ingediend. Er werden al 62 dossiers goedgekeurd voor 10,6 miljoen euro. Daarbij zijn al enkele grote dossiers, maar de gemiddelde steun bedraagt ongeveer 170.000 euro. De goedgekeurde dossiers hebben in hoofdzaak betrekking op de verschillende geledingen van de event- en feestsector, maar ook op toeristische ondernemingen. De maatregel lijkt dus de beoogde doelgroep te bereiken. Er zijn ook 63 dossiers afgekeurd na een analyse. Het gaat in hoofdzaak over ondernemingen die al meer steun ontvingen dan het mogelijke steunbedrag volgens het globalisatiemechanisme. De afhandeling neemt enige tijd in beslag omdat alles vooraf grondig wordt gecontroleerd.

Het belang en de impact van directe crisismaatregelen

Er werd dus al ongeveer voor 2,5 miljard euro bescherming geboden aan ondernemers die zwaar werden getroffen door de coronamaatregelen. De vraag is

volgens de minister natuurlijk of dit goed beleid is geweest en of deze maatregelen ook het beoogde effect hebben gesorteerd.

De minister heeft al gewezen op een aantal gunstige macro-economische effecten waarbij zonder meer kan worden gesteld dat het geheel van overheidsmaatregelen, en niet alleen de Vlaamse directe steun, heeft bijgedragen tot de snelheid van het herstel en de impact op de tewerkstelling. Ook voor de direct betrokken ondernemingen zijn er op basis van studies na de eerste lockdown belangrijke indicaties van positieve effecten. Het databedrijf Graydon berekende dat de overheidsmaatregelen ervoor hebben gezorgd dat het aandeel van de Vlaamse ondernemingen waarvan de financiële situatie een bedreiging vormt, beperkt is kunnen blijven tot 24,5 procent en niet is opgelopen tot bijna het dubbele (46,1 procent). De schokbestendigheid van de vele kmo's werd volgens de minister dus significant beschermd.

Een tussentijdse studie van de Nationale Bank stelde dat de maatregelen, waaronder de Vlaamse hinder- en compensatiepremie, een gunstig effect hebben gehad in de eerste fase van de crisis. De snelheid van uitvoering was daarbij een belangrijke factor. Tevens toont de studie aan dat de maatregelen echt een aanzienlijk deel van de liquiditeitsnoden hebben gelenigd in de meest getroffen sectoren (de niet-medische contactberoepen, de horeca, events en vrije tijd).

Dit zijn waardevolle indicaties maar voor de minister nog onvoldoende. Ze wil een diepgaand onderzoek en deze uitzonderlijke budgettaire inspanning ten gronde evalueren. Het is immers ook geweten dat een (beperkt) deel van de forfaitaire steun is terechtgekomen bij ondernemers die deze niet echt nodig hadden. Daarnaast is er het probleem van het misbruik, waarop de minister later zal terugkomen. Voor de evaluatie ten gronde verwijst de minister naar de aangekondigde audit van het Rekenhof van de economische steun in het kader van COVID-19. Deze analyse legt eerder de focus op de verschillende processen. De oplevering ervan is gepland voor het najaar van 2021. De minister zelf heeft een aanvullende evaluatie van de impact van de directe steun besteld. Deze opdracht wordt uitgevoerd door Technopolis Group en het economisch instituut VIVES, onder leiding van professor Joep Konings van de KU Leuven. De resultaten van dit onderzoek zouden na het herfstreces 2021 beschikbaar zijn.

De minister pleit voor een eerlijke analyse van de steun, de totstandkoming ervan en de effecten. Dit is een proces waaruit lessen kunnen worden getrokken.

De inspectie en terugvorderingen

De minister is bekommerd over de detectie van fraude bij de steunaanvragen en het onderzoeken van onterechte steun. Ze herhaalt dat ze elk misbruik van de ondersteuningsinstrumenten streng veroordeelt en er samen met VLAIO alles aan zal doen om onterecht betaalde steun terug te vorderen.

Zoals al eerder toegelicht, heeft VLAIO een controle- en inspectieaanpak uitgewerkt in verschillende deelprocessen:

- automatische controles bij de aanvragen (via KBO en RSZ);
- risicodetectie door het koppelen van gegevens en databanken (btw en RIZIV), gevolgd door onderzoek van de op basis van deze detectie geselecteerde risicodossiers;
- rechtstreekse controles via de koppeling van databanken;
- controle na interne meldingen en klachten.

Bij de risicoanalyse van de omzetgerelateerde premies is in de eerste plaats gekeken naar de afwijking tussen het vereiste omzetverlies en de omzetsdaling volgens de btw-aangiftes. Voor 95.945 ondernemingen ging een knipperlicht aan. Dat cijfer

geeft volgens de minister een idee van de grondigheid van de onderzoeken. In een aantal gevallen gaat het knipperlicht ook onterecht aan omdat de steunperiodes niet goed overlappen met de periodes van de btw. Maar er zijn ook ondernemingen die in het kwartaal een omzetstijging kenden volgens de btw-aangiftes en toch steun aanvroegen. Om die reden heeft de minister het inspectieteam versterkt.

VLAIO is nu bezig met de controle van de dossiers met de belangrijkste afwijkingen. Die controles zullen grotendeels moeten gebeuren op basis van boekhoudkundige stukken voor het afgesloten boekjaar 2020. Het agentschap is dus ook afhankelijk van het moment waarop de jaarrekeningen worden neergelegd. Ongeveer 3600 dossiers werden al onderzocht. De minister herhaalt dat daarbij ook wordt gekeken naar de steun die de onderneming in het verleden al ontving.

Het inspectieteam voor de coronadossiers bestond al uit 12,5 vte inspecteurs. Er is ook een tijdelijke versterking met 2 vte vanuit de inspectie van het Departement WSE. VLAIO is nu volop bezig met de selectie van 15 bijkomende gespecialiseerde inspecteurs voor een periode van twee jaar. Het team zal ook ondersteund worden door RPA-technologie voor het automatisch inlezen en verwerken van stukken.

De VLAIO-inspectie heeft intussen al bijna 15.000 manuele inspecties van hoogrisicodossiers gedaan. In bijna zes op de tien gevallen gaf dit aanleiding tot een herziening van de steun met een terugvordering. Dit betekent niet dat 60 procent van de steun onterecht werd toegekend want het gaat daarbij om hoogrisicodossiers.

De minister wil de controles intensief voortzetten in 2021 en 2022. Indien nodig zal opnieuw een versterking worden bekeken.

Bij de dossiers die aanleiding geven tot een terugvordering zullen ook administratieve kosten aangerekend worden van 100 euro. Voor de administratieve opvolging van de terugvorderingen zal VLAIO samenwerken met de Centrale Invorderingscel van de Vlaamse Belastingdienst. Die zal ook verwijlintresten aanrekenen.

Als de inspectie op situaties stuit waarin er een vermoeden is van doelgerichte subsidiefraude worden de dossiers voor verdere onderzoekdaden overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie. Dit is inmiddels het geval voor 158 dossiers.

In situaties waarin er flagrante frauduleuze aangiftes zijn gedaan, zal VLAIO de betrokken onderneming ook gedurende vijf jaar uitsluiten van andere VLAIO-steun. Dit gebeurde al voor twee ondernemingen.

De minister vat samen dat VLAIO – door gebruik te maken van automatische checks en het kruisen van databases – de mankracht die beschikbaar is voor controles zo efficiënt mogelijk inzet voor potentiële probleemdossiers. Dit is een effectieve controleaanpak waarbij men zich niet mag verkijken op de hoge percentages van terugvordering. Die zijn immers het gevolg van een goed uitgevoerde voorafgaande automatische selectie.

De minister toont een tabel met cijfers over de huidige situatie van de terugvorderingen. In ongeveer 12.500 dossiers zijn er terugvorderingen gebeurd voor een totaal bedrag van bijna 100 miljoen euro. De tabel geeft ook het overzicht per maatregel.

Er werden 1692 terugvorderingen uitgestuurd naar zelfstandigen in bijberoep voor een totaal van 17,5 miljoen euro. Op basis van een koppeling met de gegevens van het RSVZ kon worden vastgesteld dat ze niet voldeden aan de vereisten inzake minimuminkomen of -bijdragen.

De terugvorderingen verlopen goed. Er wordt nog 39 miljoen euro aan betalingen verwacht. Daarin zitten ook de vele dossiers waarvoor een afbetalingsplan werd overeengekomen.

Het uitdoven van de directe steun

In de huidige omstandigheden wordt er niet meer in een verlenging van het Vlaams beschermingsmechanisme voorzien na september 2021. De minister heeft hierbij twee belangrijke overwegingen. In de eerste plaats is er de bekommernis om niet langer steun te geven dan nodig. Na 1 oktober 2021 blijven er nog maar weinig zware exploitatiebeperkingen over. Bovendien is het economische klimaat bijzonder gunstig. Nog langer steun geven, verhoogt ook het risico dat die steun terecht komt bij niet meer levensvatbare bedrijven en zombiebedrijven. Dit zou dan marktversturend werken ten aanzien van de ondernemers die willen heropstarten.

Ten tweede zijn ook de mogelijkheden van de Vlaamse begroting niet onuitputtelijk. De Vlaamse Regering streeft naar overheidsfinanciën in evenwicht.

De bescherming die in 2021 wordt geboden, is enkel mogelijk door het soepele EU-kader voor staatssteun tijdens de coronacrisis. Zowel voor het Vlaams beschermingsmechanisme als voor het globalisatiemechanisme wordt een beroep gedaan op dit tijdelijke kader. Dit houdt echter ook in dat de subsidies voor 31 december 2021 moeten afgehandeld zijn.

1.3.2. Het financieren en ondersteunen van de solvabiliteit

Het tweede pakket maatregelen betreft de ondersteuning van de financiering van ondernemingen. Om tegemoet te komen aan een kredietnood op middellange termijn en de versterking van de solvabiliteit werden verschillende instrumenten uitgewerkt. De minister toont een tabel met de cijfers en de evolutie voor de verschillende instrumenten van PMV, VLAIO en Gigarant.

Leningen

Ten eerste zijn er de coronaleningen of achtergestelde leningen op drie jaar. Tot vandaag werden er in totaal 631 dossiers goedgekeurd voor een totaal kredietbedrag van 204 miljoen euro. Deze leningen kunnen nog tot 15 oktober 2021 bij PMV worden aangevraagd.

Via VLAIO werden twee specifieke leningsinstrumenten in de markt gezet. De handelshuurlening werd al afgesloten op 30 juni 2021. In totaal konden voor 19 miljoen euro kredieten aan bijna 1900 ondernemers worden verstrekt. De heropstartlening werd voor het zomerreces van 2021 nog verlengd met bijkomend kapitaal. Inmiddels is het totale budget van 105 miljoen euro aangevraagd voor 1227 leningen. De maatregel is dan ook afgesloten.

Waarborgen

Sinds het begin van de crisis werden meer dan 3200 generieke waarborgen toegekend, voor een waarborgbedrag van bijna 520 miljoen euro.

Daarnaast zijn er de Gigarantwaarborgen voor bedragen boven de 1,5 miljoen euro. Intussen werden 28 COVID-19-waarborgen voor een totaal bedrag van 530 miljoen euro goedgekeurd. Deze waarborgen kunnen nog tot 15 oktober 2021 worden aangevraagd.

Maatregelen om spaargeld te activeren

De Winwinlening blijft op recordkoers. Het record van 2020 (100 miljoen euro) werd in 2021 al verbroken met op dit moment 6161 geregistreerde leningen voor een totaal van 101,5 miljoen euro. De hervorming die in oktober 2020 werd generaliseerd, speelt daarin volgens de minister een grote rol. Dit brengt het totaal op 10.327 gefaciliteerde achtergestelde leningen sinds de corona-uitbraak.

Voor de maatregel Vriendenaandeel, die midden februari 2021 in werking is getreden, zijn de eerste resultaten zichtbaar. Er werd een dertigtal dossiers aangemeld bij PMV, waarvan er vandaag zes volledig zijn geregistreerd voor een totaalbedrag van 30.000 euro. De minister merkt daarbij op dat de procedure enige tijd in beslag neemt. De verdere evolutie wordt van nabij opgevolgd.

Conclusie

De minister besluit dat in het kader van de coronacrisis een stevig solvabiliteitsoffensief tot stand werd gebracht. Er werd voor 330 miljoen euro aan leningen en ruim 1 miljard euro aan waarborgen versterkt. Via burgers konden de Vlaamse kmo's al meer dan 200 miljoen euro ophalen en dat vindt de minister een opmerkelijk resultaat.

Het Welvaartsfonds werd in stelling gebracht. Eind augustus 2021 ging het fonds van start met de institutionele partners met een kapitaal van 169 miljoen euro. PMV neemt zelf 80 miljoen euro voor haar rekening. Het Welvaartsfonds heeft een investeringsperiode van vier jaar. Er zijn nog geen middelen opgevraagd maar er lopen gesprekken met geïnteresseerde partners.

1.3.3. De voorschottenregeling voor de eventsector

Over de voorschottenregeling voor de eventsector werd in de commissie systematisch gerapporteerd. Voor het zomerreces van 2021 antwoordde de minister al op vragen om uitleg van Maurits Vande Reyde (*Vragen om uitleg* VI.Parl. 2020-21, nr. 3548 en 4018). De maatregel is ook besproken naar aanleiding van actuele vragen in de plenaire vergadering (*Actuele vragen* VI.Parl. 2020-21, nr. 337, 339 en 341) en werd toen door zowat alle partijen van meerderheid tot oppositie toegejuicht.

De voorschottenregeling is een financierings- en verzekeringssysteem dat door de Vlaamse Regering in het leven werd geroepen om de herstart van de sector te faciliteren en versnellen. Er is in deze commissie vaak gesproken over tewerkstellingssubsidies voor de getroffen sectoren. Met de voorschottenregeling wordt in feite een soort van tewerkstellingssubsidie gegeven, die bovendien ook voor toeleveranciers en freelancers moet worden ingezet. De voorschottenregeling is volgens de minister echter doelmatiger dan een subsidie, want het voorschot moet bij succes worden terugbetaald.

Via drie oproepen, gespreid over 2020 en 2021, werd 100 miljoen euro ter beschikking gesteld. Van de 473 ingediende dossiers werden er 324 goedgekeurd. Uit de getoonde grafiek blijkt volgens de minister dat de goedgekeurde evenementen mooi gespreid zijn over de verschillende segmenten van de sector. De belangrijkste segmenten zijn de cultuur- en sportmanifestaties en de festivals die samen goed zijn voor ongeveer 60 procent van de ondersteunde evenementen.

De cijfers met betrekking tot de voorschottenregeling

De minister toont een grafiek met de cijfers voor deze maatregel. Voor de 324 goedgekeurde projecten werd in totaal in 83,8 miljoen euro aan voorschotten voorzien. Er is volgens de minister dus niet met geld gegooid. 150 dossiers werden

afgekeurd omdat ze niet aan de voorwaarden voldeden. Het gemiddelde toegezegde voorschot bedraagt 260.000 euro, de dossiers van 1,8 miljoen euro zijn de grote uitzondering.

Na goedkeuring werden 24 projecten stopgezet door de aanvragers. Dit gaat om 13,1 miljoen euro aan voorschotten die niet worden uitbetaald. Van de overblijvende 300 projecten werd al in de helft van de dossiers het voorschot opgevraagd voor een totaal bedrag van 42,5 miljoen euro.

40 evenementen hebben al met succes doorgang kunnen vinden. Die betreffen een uitgekeerd voorschot van 5,8 miljoen euro.

107 evenementen werden wegens het aanhouden of verstrengen van de beperkende maatregelen geannuleerd. Aan deze projecten werd 29 miljoen euro aan voorschotten toegezegd. Dit betekent niet noodzakelijk dat ze al zijn uitbetaald want er gebeurt eerst een zeer grondige controle van de ingediende facturen.

Vandaag zijn er nog 105 events in voorbereiding en gepland waaraan een voorschot is toegezegd. Die betreffen een potentiële financiering van 23,4 miljoen euro.

Dit betekent volgens de minister ook dat er nog 48 dossiers zijn waarvoor geen voorschot werd opgevraagd of uitbetaald maar die er wel aanspraak op kunnen maken. Organisatoren hebben drie maanden na de goedkeuring van hun dossier, maar uiterlijk tot voor de start van het event, de tijd om het voorschot op te vragen. Het gaat voor deze evenementen om ongeveer 13 miljoen euro.

Aan 28 organisatoren van events die hebben plaatsgevonden of die deels werden geannuleerd, zijn inmiddels terugvorderingen uitgestuurd. Het gaat om een bedrag van 6,9 miljoen euro. Bij 8 (deels) geannuleerde events werd inmiddels de inspectie afgerond. Dit leidt tot een definitief verworven voorschot van ongeveer 1,1 miljoen euro.

Voor de terugbetalingen en de kwijtgescholden voorschotten gaat het om zeer voorlopige cijfers. De inspecties lopen volop. De minister merkt nog op dat er bij de terugbetalingen ook 2 procent rente wordt gevraagd. Het is dus een soort verzekeringsregeling.

De minister zal de lijst met goedgekeurde evenementen publiek maken en aan de commissieleden bezorgen. Er komt geen nieuwe ronde voor deze maatregel.

De afwikkeling van de voorschotten

De minister gaat dieper in op de problematiek van de afwikkeling van de voorschotten. Die is geregeld in artikel 18 van besluit van de Vlaamse Regering van 4 september 2020 tot instellen van een terugbetaalbaar voorschot ter ondersteuning van de opstart van de evenementensector.

Als een evenement is kunnen doorgaan, dient de organisator het ontvangen voorschot binnen de drie maanden terug te betalen, met inbegrip van de rente van 2 procent. VLAIO stuurt hiervoor terugvorderingen uit. Wanneer een evenement geheel of gedeeltelijk wordt geannuleerd wegens de coronamaatregelen zijn er drie stappen in de afwikkeling. De organisator moet als eerste stap in overleg treden met VLAIO en aantonen dat hij als een voorzichtig en redelijk persoon handelt, waarbij duidelijk gemaakt wordt dat:

- de afgelasting een direct gevolg is van een overheidsbeslissing. Dit kan een beslissing van de lokale overheid zijn (bijvoorbeeld in het geval van Tomorrowland);
- de verplichtingen niet kunnen worden opgevangen door een aanpassing aan de organisatie. Pure economische argumenten of andere factoren worden niet in aanmerking genomen.

VLAIO beslist dan of de annulering in aanmerking komt voor de verzekering.

In een volgende stap zal VLAIO de projectboekhouding inspecteren om de niet-recuperabele kosten en de onvermijdbare facturen vast te stellen. Daarbij zal een fraudetoets gebeuren op de bewijsstukken en zal de correcte betaling van de toeleveranciers en freelancers worden nagegaan. Voor het vaststellen van het bedrag wordt een verrekening gemaakt van eventuele inkomsten van het alternatieve, kleinschaligere event. Verder zal het kwijt te schelden bedrag indien nodig worden afgetopt wegens andere ontvangen subsidies (Vlaams beschermingsmechanisme, coronaleningen of subsidies in het kader van Flanders Is A Festival). Het maximumbedrag van alle subsidies samen mag nooit de 1,8 miljoen euro overstijgen, wat het maximum is volgens de tijdelijke EU-subsidieregels.

Voorts zal de organisator de premie van 2 procent moeten betalen, samen met het eventuele verworpen gedeelte van de uitgaven.

Een voorbeeld: Pukkelpop

De minister past dit toe op het voorbeeld van het dossier-Pukkelpop. Het dossier van vennootschap The Factory voor het meerdaagse festival werd door VLAIO goedgekeurd op 14 juni 2021 voor een maximumvoorschot van 1.764.000 euro. De premie van 2 procent wordt ingehouden. Omdat Pukkelpop een heel groot festival is, werd het plafond van 1,8 miljoen euro bereikt.

Er zijn geen uitbetalingen gedaan van het werkkapitaal. Nochtans kan het voorschot worden gevraagd zodra het dossier is goedgekeurd. Pukkelpop heeft de annulering gemeld aan VLAIO en in de media op 23 juli 2021. De onderneming heeft op 5 augustus 2021 de vereiste onderbouwing bezorgd van de beslissing tot afgelasten.

VLAIO heeft dit dossier onderzocht en de afgelasting in het kader van de verzekering op 24 augustus 2021 aanvaard. De cruciale elementen in deze beslissing zijn:

- het overlegcomité van 19 juli 2021 heeft geleid tot een aanpassing van de toepassing van het CST op 22 juli 2021. Deze aanpassing volgde op nieuwe inzichten over de besmettelijkheid van de deltavariant;
- dit hield in dat de geldigheidsduur van de testen van niet-volledig gevaccineerde personen werd beperkt tot twee dagen (PCR-test) of één dag bij een snelle antigeentest;
- voor het driedaagse festival had dit tot gevolg dat het de bezoekers meermaals moest kunnen testen. Er was sprake van meer dan 18.000 tests per dag en 60.000 voor het hele weekend. Dit was gezien de omvang van het event organisatorisch en logistiek niet haalbaar.

Deze analyse werd bevestigd door de federale minister van Volksgezondheid en het externe gespecialiseerde adviesbureau Maxter.

De volgende stap is nu een rigoureuze controle van de projectboekhouding en de bewijsstukken. VLAIO heeft de nodige afspraken gemaakt waarbij het uiterlijk op 15 oktober 2021 een volledig dossier verwacht. Er zal een inspectie ter plaatse gebeuren op 28 oktober 2021. Daarbij zal er ook goed gekeken worden naar de doorstroming van de middelen naar de onderaannemers. Op basis van de inspectie zal VLAIO dan een beoordeling maken van het eventueel kwijt te schelden (en in dit geval nog uit te betalen) voorschot.

De minister verwijst naar het bericht in de pers van 16 september 2021 dat er ook een gerechtelijk onderzoek naar mogelijke onregelmatigheden werd opgestart. Daarom werd vandaag in overleg met VLAIO beslist om het dossier niet af te ronden en dus niet uit te betalen tot het resultaat van het onderzoek bekend is. De beoordeling wordt uitgesteld tot er helderheid is over het strafrechtelijk onderzoek.

De economische impact van de eventsector

De minister benadrukt het belang van de eventsector en de impact die met de voorschottenregeling wordt gegenereerd.

Studiewerk van Deloitte spreekt van een gecumuleerde omzet van jaarlijks 4 miljard euro in Vlaanderen. Er zijn ruim 1700 ondernemingen die de kern van de sector uitmaken en goed zijn voor ongeveer 18.500 voltijdse arbeidsplaatsen. Als de Vlaamse Regering met een input van 83 miljoen euro aan voorschotten een dergelijke sector drie maanden of een half jaar sneller kan laten opstarten, is de return zeer aanzienlijk.

De sector heeft ook een belangrijk multiplicatoreffect voor de rest van de economie. Elke job en elke geïnvesteerde euro in de eventsector leveren bijkomende tewerkstelling en inkomsten in andere sectoren op. De multiplicatoren zijn hoger dan voor het gemiddelde van de Vlaamse economie.

De sector wordt getrokken door een beperkt aantal organisatoren (12 procent van de sector) die opdrachten en werk geeft aan een hele keten van toeleveranciers, dienstenbedrijven en freelancers.

De hele keten, met vele kleine kmo's en zelfstandigen, is bijzonder zwaar getroffen door de coronamaatregelen. Dit blijkt ook uit de aan de sector uitbetaalde bescherming: 240 miljoen euro aan 15.000 unieke bedrijven of een gemiddelde van 16.000 euro per bedrijf.

Grote events en festivals zijn de echte motoren in deze sector. Dat blijkt ook uit de economische impactmeting van Tomorrowland. Dit festival staat – in een jaar dat het kan doorgaan – voor een jaarlijkse directe en indirecte omzet van niet minder dan 228 miljoen euro. Al deze activiteiten zorgen ook voor een belangrijke return naar de samenleving in de vorm van sociale bijdragen, btw en belastingen. Het gaat om in totaal 93 miljoen euro.

De minister antwoordt op een specifieke vraag van Maurits Vande Reyde over de evaluatie van de doorstroming van de middelen naar de toeleveranciers. Ze kan melden dat alle goedgekeurde dossiers voldoen aan de vereiste om een hefboom te realiseren voor de hele sector. Dit was immers een expliciet selectiecriteria.

Voor de (deels) geannuleerde events controleert de inspectie de uitgaven vooraleer over de kwijtschelding te beslissen. Zoals al vermeld, zijn er op dit ogenblik nog maar 8 dossiers na inspectie afgerond (op een geheel van 107). Het aantal zal nu wel snel stijgen. Het is volgens de minister dus nog te vroeg om een stabiele evaluatie van de doorstroming te maken. Op basis van een beperkt aantal verslagen kan wel worden gesteld dat zowat twee derde van de aanvaarde uitgaven betrekking heeft op externe prestaties. Er zijn dus al eerste indicaties dat de middelen goed doorstromen. Het gaat echter om voorlopige cijfers en de inspecties hebben enkel betrekking op afgelaste events.

1.4. Het relancebeleid

De derde fase van de roadmap is het relanceplan Vlaamse Veerkracht. In dit plan ligt de nadruk op productieve investeringen die de transitie in de Vlaamse samenleving kunnen versnellen, maar ook op hervormingen.

Zoals al eerder besproken in de commissie beschikt het beleidsdomein EWI over een extra relancebudget van 650 miljoen euro. Dat bedrag ligt hoger dan de 560 miljoen euro in het kader van het plan Vlaamse Veerkracht omdat de minister ook de opstappen nieuw beleid meetelt. Voor het beleidsdomein EWI werd al een hele

reeks concrete dossiers door de Vlaamse Regering goedgekeurd, voor in totaal 285 miljoen euro. Het bedrag wordt ingezet op vier prioritaire investeringsassen, die de minister verder zal toelichten.

Innovatie, lokaal ondernemen en Brexit

Er werd al 30 miljoen vrijgemaakt voor O&O-steun voor extra projecten van bedrijven. Hiermee wordt een antwoord geboden op de verhoogde instroom die in 2020 werd vastgesteld.

Voor projecten van handelskernversterking werd er al 12 miljoen euro goedgekeurd.

50 miljoen euro werd beslist voor een brede reeks ondersteunende maatregelen van VLAIO in het kader van de brexit.

Productieve en digitale economie

Binnen het luik productieve en digitale economie werden de volgende initiatieven goedgekeurd:

- 70 miljoen euro voor een kapitaalsverhoging in de vennootschappen Finlab en Fidimec om imec te laten uitgroeien tot het chiplab van de wereld;
- 35 miljoen euro voor het kaderprogramma Digitale media-innovatie dat wordt uitgevoerd samen met de Vlaamse minister van Media;
- 36,6 miljoen euro voor vier belangrijke onderzoeksinfrastructuren in het veld van digitalisering: VUB, imec, Flanders Make en UHasselt.

Duurzame economie

De minister is erg tevreden met het impulsprogramma dat wordt uitgerold voor de bio-economie, met 10 miljoen euro voor de eerste tranche.

Voor het impulsprogramma Maakindustrie werd al 15 miljoen euro uitgetrokken, voor het impulsprogramma Circulair bouwen 10 miljoen euro.

Er werden al projecten goedgekeurd voor duurzame onderzoeksinfrastructuur voor een totaal van 46,9 miljoen euro.

Zorgeconomie

Ook in het luik kwaliteitsvolle zorgeconomie werden al projecten goedgekeurd: 8 miljoen euro voor het impulsprogramma Zorg en Gezondheid en 35,5 miljoen euro voor onderzoeksinfrastructuur

Conclusie

De minister besluit dat er licht is aan het einde van de coronatunnel. De economische vooruitzichten zijn gunstig. Met de hoge Vlaamse vaccinatiegraad hoopt de minister dat de economie een blijvende impuls kan krijgen.

2. Werk en Sociale Economie

Sinds de gedachtewisseling van 1 april 2021 werd niet stilgezeten. Het blijft Alle hens aan dek, zoals de titel van het VESOC-akkoord met de sociale partners luidt. De krapte op de arbeidsmarkt was de voorbije dagen en weken niet uit het nieuws te houden. De sociaal-economische situatie herstelt zich sneller dan initieel voorzien, vooral ook dankzij de succesvolle vaccinatiecampagne.

2.1. De actuele situatie op de arbeidsmarkt

De werkloosheid blijft intussen dalen. In augustus 2021 telde het Vlaamse Gewest 198.665 werkzoekenden. Daarmee ligt het aantal werkzoekenden een stuk onder het precoronapeil.

Daarbij moet opgemerkt worden dat de uitstroom uit de werkloosheid wel met 9,2 procent is gedaald in 2020. Relatief weinig mensen zijn in Vlaanderen structureel werkloos geworden door de coronacrisis, maar wie al werkloos was of werkloos werd, vindt moeilijker opnieuw aansluiting bij de arbeidsmarkt. De minister toont een tabel met het absolute aantal werkzoekenden in 2020 en 2021 en de procentuele verandering ten opzichte van dezelfde maanden een jaar eerder.

Er is een kentering in de tijdelijke werkloosheid. Voor het eerst sinds september 2020 evolueert de tijdelijke werkloosheid in het Vlaamse Gewest positief. Zo dook het aantal tijdelijk werklozen in mei 2021 onder de 200.000. In juni 2021 waren er 115.252 tijdelijk werklozen in het Vlaamse Gewest (voorlopig cijfer). Ook het gemiddeld aantal dagen tijdelijke werkloosheid daalt behoorlijk.

In augustus 2021 werd 80,4 procent meer vacatures gemeld bij VDAB dan in augustus 2020. Het aantal gemelde vacatures overschrijdt zelfs het precoronaniveau. De sectoren met de sterkste groei in het aantal vacatures zijn de metaalsector en de sectoren van vervaardiging van bouwmaterialen, evenals de sector van energie, water en afvalverwerking.

De keerzijde van dit alles is volgens de minister de krapte en mismatch op de Vlaamse arbeidsmarkt. Die krapte is helemaal terug van weggeweest. In de provincie West-Vlaanderen is de krapte het grootst, met slechts 2,34 werkzoekenden voor elke vacature.

In juni 2021 lag de Vlaamse werkzaamheidsgraad met 76,3 procent opmerkelijk hoog. Dit is het hoogste peil sinds augustus 2019. Toch blijft het een grote uitdaging om de 80 procent te halen tegen 2030.

2.2. Overzicht van de beleidsmaatregelen

De presentatie van de minister bevat een korte stand van zaken van de uitvoering van het VESOC-akkoord Alle hens aan dek.

2.2.1. *Het opleiding- en loopbaanoffensief*

Een eerste reeks maatregelen had betrekking op leren en opleiden. 2021 werd uitgeroepen tot het jaar van de opleiding, de start van de Learning Twenties. Vandaag worden bijna alle tijdelijk werklozen (98,5 procent) bereikt met communicatie vanuit VDAB.

Van begin 2021 tot en met juli 2021 noteerde VDAB al 173.673 inschrijvingen voor onlineopleidingsmodules, een stijging van 31 procent tegenover dezelfde periode in 2020. Onlineopleidingen volgen blijft aan populariteit winnen en er werd een actieplan E-leren opgesteld. Dat is een van de redenen waarom de minister de federale overheid heeft gevraagd om VDAB meer vrijheid te geven inzake de vrijstelling van beschikbaarheid op de arbeidsmarkt.

Verder is er het tijdelijke gezamenlijk besluitrecht voor het Vlaams opleidingsverlof. Hierdoor kunnen werkgevers zelf extra opleidingen voorstellen aan hun werknemers.

In uitvoering van het project Leer- en loopbaanrekening werd op 19 augustus 2021 een wegwijzer van de Vlaamse opleidingsincentives voor de burger gelanceerd. De tweede fase van het project gaat nu in.

De minister verwijst verder naar de eenmalige verruiming en verhoging van de stagebonus voor alternerend leren. Ze zet ook in op transitiepunten via het piloot-project Transities werk naar werk, dat in april 2021 van start ging. Mensen worden daarbij ondersteund doorheen loopbaanwendingen.

2.2.2. *Iedereen duurzaam aan het werk*

Om iedereen duurzaam aan het werk te krijgen, werd de begeleidingscapaciteit van VDAB gevoelig versterkt en werden ook initiatieven voor de meest kwetsbaren genomen.

Sinds de vorige gedachtewisseling kan de minister ook melden dat VDAB ook een talenplan uitwerkte met als doel om anderstaligen vlotter te doen uitstromen naar duurzaam werk. Het talenplan wordt gefaseerd uitgerold en resulteerde onder meer in de ontwikkeling van een aantal webapplicaties voor anderstaligen en een vernieuwde methodiek voor kwaliteitsopvolging en samenwerking met partners voor NT2-dienstverlening. De dienstverlening van VDAB op het vlak van taalondersteuning wordt uitgebreid in samenwerking met partners, onder meer wat betreft IBO met taalondersteuning, Nederlands op de werkvloer, geïntegreerde opleidingstrajecten enzovoort.

In de raad van bestuur van VDAB werd op 9 juni 2021 ook een actieplan Zijinstroom in de zorg goedgekeurd. Dit wordt nu ook in fases uitgerold waardoor de tekorten aan gekwalificeerde arbeidskrachten in de zorg beter kunnen worden aangepakt.

Verder is ook de uitbreiding van de transitiepremie intussen in uitvoering, waarbij rekening werd gehouden met de opmerkingen in de commissie.

2.2.3. *Telewerken en werkbaar werken*

In 2020 werkte 28,7 procent van de loontrekkenden soms of altijd thuis, een stijging van 8,7 procent ten opzichte van 2019. Nu wordt duidelijk dat in 2021 veel Vlamingen structureel aan telewerk blijven doen. Meer dan 45 procent van de beschikbare werknemers in Vlaanderen werkte in de periode januari-mei 2021 minstens deels vanop afstand. In juni 2021 was er dan weer een flinke daling in het gebruik van telewerk, maar het niveau blijft hoger liggen dan voor de coronacrisis.

De verwachting van de minister is dat de Vlaming ook na de coronacrisis zal blijven telewerken. Vlaamse werkgevers schatten dat werknemers gemiddeld bijna één werkdag per week meer zullen telewerken dan voor corona. Talrijke werkgevers voeren daarrond nu een actief beleid. Uit een enquête van SD Worx blijkt dat meer dan de helft van de Vlaamse kmo's denkt dat telewerk bijdraagt tot het aantrekken en behouden van personeel.

De minister wil bedrijven ondersteunen om in een nieuwe hybride context aan de slag te gaan. Er wordt in opleidingen voorzien rond digitale vaardigheden in het kader van telewerken en er zijn de werkbaarheidscheques. De minister roept nogmaals op om van deze cheques gebruik te maken. Voorts kunnen ondernemingen ook nog in het kader van de ESF-oproep Drive ondersteund worden wanneer ze hun arbeidsorganisatie onder de loep willen nemen om het werk meer werkbaar te maken. Werkbaar werk wordt een belangrijk aandachtspunt in ondernemingen en de minister meent dat de arbeidsmarkt krapte daartoe bijdraagt.

2.2.4. *Dienstencheques*

Het activiteitsniveau van de dienstenchequesector is sinds maart 2021 hersteld. Op het vlak van concrete maatregelen heeft het Vlaams Parlement op 16 juni 2021 het decreet goedgekeurd om gebruikers die de coronaregels niet naleven tijdelijk uit te sluiten (decreet van 18 juni 2021 tot invoeging van een artikel 3ter in de wet van 20 juli 2001 tot bevordering van buurtdiensten en -banen (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 799/4). Op 24 augustus 2021 werd ook het uitvoeringsbesluit van dit decreet definitief goedgekeurd. Dit is volgens de minister een belangrijk signaal dat gebruikers respect moeten hebben voor de dienstenchequemedewerkers.

2.2.5. *Sociale economie*

Ook in de sociale economie is de tijdelijke werkloosheid fors gedaald, tot 5 procent in mei 2021.

De minister verwijst verder naar de uitvoering van het VIA 6-akkoord, waarin een extra groeipad voor de maatwerkbedrijven is opgenomen. Dit bijkomende groeipad is vanaf 1 juli 2021 operationeel en werd prioritair toegekend aan die maatwerkbedrijven die reeds meer dan 100 procent van hun bestand (wettelijk) contingent hadden ingevuld.

Op dit ogenblik loopt een herverdelingsoproep in de lokale diensteneconomie. Tegen 1 oktober 2021 worden in totaal 100 LDE-vte's opnieuw toegekend.

Er staan nog twee oproepen in de steigers om de sociale-economieondernemingen te ondersteunen tijdens de postcoronaperiode, zoals opgenomen in het VESOC-akkoord Alle hens aan dek.

Tot slot is er het project van de lokale digibanken. Het beleidskader om de oproepen te kunnen lanceren, werd op 10 september 2021 door de Vlaamse Regering definitief goedgekeurd.

Conclusie

De minister besluit dat de Vlaamse arbeidsmarkt de coronacrisis tot op heden goed heeft verwerkt maar dat de structurele uitdagingen zich sterker dan ooit manifesteren. Ze pleit voor een arbeidsmarkt in transitie. Er moet een fundamentele omschakeling worden gemaakt van krapte op de arbeidsmarkt naar alle handen aan het werk, van pensioendenken naar loopbaandenken, van voltijds op de werkvloer naar een structurele inbedding van telewerken, van meer werk-naar-werktransities, van de schoolbanken naar levenslang leren, van niet-beroepsactief zijn naar participeren aan de arbeidsmarkt en van werkstress en uitval naar werkbaar werk. Dit zijn uitdagingen waarover de komende maanden het debat in de commissie nog zal worden gevoerd.

II. Bespreking

1. Tussenkomsten van de leden

Tussenkomst van Maurits Vande Reyde

Maurits Vande Reyde dankt de minister voor de uitvoerige toelichting voor de start van het nieuwe parlementaire jaar. De voorbije maanden is er immers heel wat gebeurd. De minister merkt terecht op dat de steun die tijdens de coronacrisis in verschillende vormen aan ondernemers werd gegeven een succesverhaal is en blijft. Dat wordt door iedereen in de commissie erkend. Zonder de verschillende

steunpakketten op Vlaams niveau hadden de economische groei en de situatie op de arbeidsmarkt er veel slechter uit gezien. De economische groei trekt nu aan en op de arbeidsmarkt doet zich de contradictorische situatie voor dat er meer openstaande vacatures zijn dan beschikbaar arbeidspotentieel. Vlaanderen heeft dus een goed economisch beleid gevoerd in de coronacrisis.

Dat betekent volgens het lid echter niet dat niet moet worden toegezien op de verdere evolutie van de steun en op het correcte verloop van de toepassing van bepaalde maatregelen. Dat moet gebeuren met het oog op een nog beter beleid in de toekomst en dat kan zonder de maatregelen en ondernemers negatief af te schilderen. Het is de taak van het parlement om ervoor te zorgen dat belastinggeld goed wordt besteed. Om die reden is Maurits Vande Reyde tevreden met de uitgebreide toelichting van de wijze waarop met onterecht toegekende steun wordt omgegaan.

De minister maakt bij de vastgestelde onregelmatigheden terecht een onderscheid tussen dossiers die verkeerd werden aangevraagd en dossiers waarin sprake is van moedwillige fraude. Dat er steun wordt teruggevorderd, betekent niet noodzakelijk dat de ondernemer moedwillig in de fout is gegaan. Maar daadwerkelijke fraude moet natuurlijk verder worden opgespoord en aangepakt. Het is goed dat de minister het team van inspecteurs heeft uitgebreid. Zijn de extra inspecteurs nu al operationeel en hebben die andere, meer specifieke taken dan de inspecteurs die al in dienst waren? Worden ze voor specifieke dossiers ingezet? Hoeveel dossiers werden er overgemaakt aan de fraude-instanties? In hoeveel procent van de gevallen gaat het om moedwillige fraude? Werden er al ondernemers volledig uitgesloten van overheidssteun voor de toekomst of zijn er dossiers waarin die sanctie wordt bekeken?

De minister heeft ook de voorschottenregeling voor de evenementensector uitgebreid besproken. Het lid staat achter het principe van deze maatregel, die met de steun van het parlement werd ingevoerd. Het is een goede maatregel om de onderaannemers en de kleine spelers in de sector zoals podiumbouwers, geluidstechnici enzovoort te helpen. Maar ook voor deze steun moet worden nagegaan of hij juist werd toegekend en zijn doel heeft bereikt. In het dossier-Pukkelpop is het voor het lid nog niet duidelijk waarom het werkkapitaal pas is aangevraagd na de annulering, hoewel het al eerder werd toegezegd. De verwachting is toch dat werkkapitaal wordt gebruikt om voorbereidingen te treffen. Maurits Vande Reyde heeft echter begrepen dat het nog niet is uitbetaald omdat nog niet duidelijk is over welke kosten het gaat. Weet de minister waarom het werkkapitaal niet vroeger werd aangevraagd om het festival voor te bereiden en om het te laten doorstromen naar de kleine ondernemers die daarvoor worden ingeschakeld?

De subsidies aan Pukkelpop worden on hold gezet tot er duidelijkheid is over het gerechtelijk onderzoek, stelde de minister. Dat onderzoek is een zaak voor het gerecht en de minister zal daar geen uitspraak over doen. Maar betekent het opschorten van het voorschotdossier dat de minister een link ziet met het gerechtelijk dossier? Of is het een beslissing als een voorzichtig en redelijk persoon? Voor Maurits Vande Reyde is het hoe dan ook een goede beslissing. Als het over belastinggeld gaat, is er honderd procent transparantie nodig.

De minister gaf cijfers over de waarborgen en achtergestelde leningen. Ook dat is een zeer goede maatregel. Er is natuurlijk een stijgend risico aan verbonden, wat te verwachten is bij een uitbreiding van de maatregelen in een crisis. Heeft de minister zicht op het aantal probleemdossiers? Op basis daarvan zou de maximale uitwinning in de komende jaren kunnen worden geraamd. Een zicht op de probleemdossiers zou nuttig zijn voor de komende begrotingsbesprekingen, aldus Maurits Vande Reyde.

Tussenkomenst van Maaïke De Vreese

Ook *Maaïke De Vreese* dankt de minister voor de goed gestructureerde toelichting. Het is ook voor burgers belangrijk dat de minister klaarheid schept. Transparantie wordt niet alleen door de parlementairen gewaardeerd maar ook door de Vlamingen. Het lid merkte de voorbije maanden dat mensen zich toch vragen stellen bij bepaalde maatregelen en subsidies die aan grote organisaties worden gegeven.

Bij de aanvang van de coronacrisis waren er algemene maatregelen die door iedereen werden gesteund. Naarmate de crisis en het leerproces vorderden, werd door alle fracties gepleit voor meer selectiviteit en extra controle waar nodig. De minister heeft goed geluisterd naar de opmerkingen die in het Vlaams Parlement werden gemaakt. *Maaïke De Vreese* vindt het daarom belangrijk dat er een doorgedreven evaluatie komt, zoals aangegeven door de minister. Welke lessen werden geleerd? Hoe wordt met een volgende crisis omgegaan? Het lid wil die evaluatie in detail bespreken in de commissie. Indien een gelijkaardige situatie zich in de toekomst opnieuw zou voordoen, moet sneller worden geschakeld op een selectieve en efficiënte manier. De evaluatie moet niet enkel betrekking hebben op de steunmaatregelen maar ook op de manier waarop er kan worden gecontroleerd. Waren de inspecteurs voldoende voorbereid? Hebben ze nog nieuwe richtlijnen of tools nodig?

Maaïke De Vreese meent dat iedereen het eens was dat gezonde ondernemingen door de crisis moesten worden geholpen. Uit de getoonde cijfers blijkt dat men in dat opzet is geslaagd. Het is nu zaak van naar een uitdoofscenario te gaan.

Het lid heeft nog enkele vragen bij de voorschotten voor evenementen. Waarom werd in sommige dossiers al wel uitbetaald, met een eventuele terugvordering, en in andere niet? De controle daarvan lijkt een enorm werk. Hoe gebeurt de controle op de facturen? Wordt een vergelijking gemaakt tussen gelijkaardige events en wordt nagegaan waarom het ene wel is doorgegaan en het andere niet? Ook daaruit kunnen lessen worden geleerd.

Is er nog een bankenoverleg geweest en wat waren de resultaten daarvan? De voorbije maanden konden veel ondernemers blijkbaar moeilijk bij de banken terecht voor krediet. Dat is nochtans belangrijk wanneer de steunmaatregelen worden afgebouwd. Heeft de minister een zicht op de stand van zaken en de vragen op het terrein?

De Vlaamse Regering heeft met Vlaamse Veerkracht een zeer ambitieus plan van 4,3 miljard euro voor de economische relance. De Nationale Bank gaf recent aan dat België mogelijk 750 miljoen euro minder dan de beloofde 5,9 miljard euro Europese relancesteun zou krijgen. België doet het economisch immers beter dan andere lidstaten. *Maaïke De Vreese* vraagt of de minister zicht heeft op de impact daarvan voor Vlaanderen.

Tussenkomenst van Ilse Malfroot

Ook *Ilse Malfroot* dankt de minister voor de heldere en uitgebreide toelichting van de genomen maatregelen. De Vlaams Belangfractie steunt deze maatregelen omdat ze nodig waren om de ondernemingen door de crisis te loodsen. Het lid hoopt wel dat de minister de ondernemers nu nog niet in de steek zal laten. Ze hoorde van sommige horecaondernemers dat ze de voorbije zomer een goede opbrengst hebben gehad. Die was mede te danken aan de inspanningen die lokale besturen deden om de ruimte voor terrassen te vergroten. Heel wat steden en gemeenten gaan die maatregel tegen eind september 2021 terugschroeven. Het was een regenachtige zomer, maar de horecazaken hebben in tenten en terrasverwarmers geïnvesteerd. Er blijven maatregelen gelden en het lid vreest dat de horeca een moeilijke winter zal kennen.

De minister maakte al duidelijk dat ze de coronapas niet zal invoeren voor de horeca. Ilse Malfroot hoopt dat de Vlaamse Regering zich daar inderdaad tegen zal verzetten. Horecaondernemers kunnen geen politieagent zijn in hun eigen zaak, ze willen gewoon werken en het verlies goedmaken.

Het lid vraagt de minister de horeca maar ook de reissector de komende maanden niet in de steek te laten ondanks berichten over een betere rendabiliteit. Een aantal uitgestelde betalingen moet in de komende maanden worden verricht.

Tussenkomen van Axel Ronse

Axel Ronse verwijst naar de middelen die de dienstenchequeondernemingen kregen om de veiligheid van de huishoudhulpen te garanderen. In totaal zou er daarvan al voor ongeveer 3 miljoen euro worden teruggevorderd. Zijn er nog controles gaande?

Voor de maatwerkbedrijven werden maatregelen genomen zoals de opschorting van de doorstroomtrajecten, de verlenging van de inschakelingstrajecten en de opschorting van de 90 procentregel. Wat is daarvan de stand van zaken?

Het lid is tevreden dat vandaag bedrijven in het Vlaamse Gewest opnieuw zelf kunnen beslissen of werknemers al dan niet thuis mogen werken en dat de Vlaamse Regering wat betreft telewerken niet aan overregulering heeft gedaan. In het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest is dat nog niet het geval. *Axel Ronse* hoort geruchten over een coronapas op de werkvloer en hoopt dat de minister daarvoor past.

Welke lessen kunnen worden geleerd uit de ervaringen met het stelsel van tijdelijke werkloosheid? Het instrument moet volgens *Axel Ronse* worden verbeterd. Er is ook de insteek van de loonsubsidies. Hoe staat het met de Vlaamse vraag om intensief tijdelijk werklozen verplicht in te schrijven bij VDAB? Het lid is bijzonder teleurgesteld dat dit nog niet kon worden doorgevoerd.

Tussenkomen van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne verwijst voor de laatste vraag van de vorige spreker naar de gedachtewisseling die de commissie dezelfde dag nog zal houden over de Werkgelegenheidsconferentie van 7 en 8 september 2021 (*Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 945/1).

Het lid dankt op zijn beurt de minister voor de uitvoerige toelichting, in het bijzonder over het dossier-Pukkelpop, dat de nodige media-aandacht kreeg. De minister heeft een goede traditie van transparantie en publicatie. De suggestie in de pers dat vragen van parlementsleden over dergelijke dossier worden genegeerd, is vandaag alleszins gelogenstraft.

2. Antwoorden van de minister en repliek van een lid

Antwoorden van de minister

Minister *Hilde Crevits* dankt *Maurits Vande Reyde* voor de algemene waardering van de aanpak. Ze herhaalt dat er een wetenschappelijke evaluatie van de steunmaatregelen volgt. Daarover kan er in de commissie van gedachte worden gewisseld. Voor de minister hebben die maatregelen geen politieke kleur. Ze werden genomen omdat het moest en er werden verschillende mechanismen uitgewerkt. Maar voor het geval een dergelijke crisis zich nogmaals zou voordoen, moet men weten wat de hinderpalen en valkuilen waren om nog beter te kunnen werken op maat van wie steun nodig heeft.

De selectie van de bijkomende inspecteurs loopt. Ze worden zo snel mogelijk ingeschakeld. De minister merkt op dat de inspectie niet gebeurt door de medewerkers die de voorschotten voor evenementen hebben goedgekeurd. Het is belangrijk dat er een tussenschot is en dat dit door andere mensen wordt gedaan.

De organisatoren van Pukkelpop hebben het werkkapitaal net voor de annulering opgevraagd. Om die reden werd er ook nog geen voorschot uitbetaald. Meestal wordt het werkkapitaal sneller opgevraagd, maar organisatoren met voldoende liquiditeiten wachten wel vaker wat langer. In het geval van Pukkelpop werd het net op tijd opgevraagd. Omdat vandaag bekend werd dat een gerechtelijk onderzoek wordt opgestart, willen de minister en VLAIO het voorzichtigheidsprincipe hanteren en als voorzorgsmaatregel geen verdere stappen zetten tot er klaarheid is in het dossier.

Er werden 158 dossiers overgemaakt aan de Centrale Dienst voor de Bestrijding van Corruptie. Twee ondernemingen werden al voor vijf jaar van steun uitgesloten. Die uitsluiting is enkel mogelijk voor de laatste reeks van steunmaatregelen. Die sanctie kan niet retroactief worden ingevoerd.

Voor de meeste leningen is er een lange gratieperiode (zes maanden, een jaar of drie jaar). Dat is ook de finaliteit van de leningen; het is de bedoeling ademruimte te geven aan de ondernemingen. Er zijn alleen nog maar heel voorlopige cijfers over de opzeggingen en wanbetalingen. Die kunnen via een schriftelijke vraag worden opgevraagd. Voor elk instrument werd bij de goedkeuring een raming gemaakt van de mogelijke verliezen. Die ramingen staan in de nota's aan de Vlaamse Regering.

Aan Maaike De Vreese antwoordt de minister dat de inspectie een zeer arbeidsintensief proces is. Alle stukken die de ondernemer bezorgt, worden gecontroleerd. Daarom is in een versterking voorzien en gebeuren er ook geautomatiseerde controles.

Sommige ondernemingen vragen enkel de uitbetaling van het voorschot als er onzekerheid is over voldoende cash. De minister herhaalt ook dat het een verzekering aan twee procent betreft. Sommige organisatoren kunnen gemakkelijker elders aan een budget geraken.

In antwoord op de vraag over de banken verwijst de minister naar het instrument van de heropstartlening. Dat was een reactie op de signalen dat het in de retail-sector moeilijker werd om krediet te krijgen.

Voor de invoering van de coronapas werd een samenwerkingsakkoord gesloten. Vlaanderen zou zelf kunnen beslissen of een CST in de horeca wordt opgelegd. De minister herhaalt echter dat er voor haar geen sprake is van een dergelijke verplichting in de horeca. Omdat er door de overheid geen echte beperkingen meer worden opgelegd, is het logisch dat er niet meer wordt gecompenseerd via het beschermingsmechanisme. Economische redenen en een verandering van het consumentengedrag zijn geen motief voor beschermingsmaatregelen en de Vlaamse Regering wil ook niet marktverstrend optreden. De minister merkt op dat het consumentenvertrouwen nu een historisch hoog peil heeft bereikt. Ze gaat ervan uit dat de omzet zich zal herstellen, zoals ook bleek na de eerste lockdown.

De mogelijkheid bestaat om aan lokale besturen toe te staan om een CST op te leggen. De minister zelf is er geen voorstander van om hierin de gemeentelijke autonomie te laten spelen. Er worden nog wel gesprekken gevoerd om het eventueel bij kleine events mogelijk te maken.

De minister antwoordt aan Axel Ronse dat de controles bij de dienstenchequebedrijven nog lopen. Elk dossier wordt grondig behandeld. De minister kan later op het jaar nog een update van de cijfers bezorgen.

Voor de vragen over tijdelijke werkloosheid verwijst de minister naar de gedachteswisseling over de Werkgelegenheidsconferentie van 7 en 8 september 2021, die de commissie diezelfde dag nog zal houden.

Gelet op de huidige economische heropleving zijn de ondersteunende en beschermende maatregelen voor de sociale-economiebedrijven stopgezet. Sommige maatregelen doofden automatisch uit. Andere zijn effectief stopgezet zoals de schorsing van de doorstroomtrajecten. De Vlaamse Sociale Inspectie zal in het najaar van 2021 nog verder onderzoek voeren naar een correct gebruik van de ondersteuningsmaatregelen zoals de beschermingspremie in het collectief maatwerk.

Repliek van een lid

Maike De Vreese informeert of er recent nog een bankenoverleg is geweest en of er nog een overleg is gepland.

Heeft de minister al zicht op de impact voor Vlaanderen van de mogelijke vermindering van de Europese relancemiddelen voor België met 750 miljoen euro? De Nationale Bank maakte daarvan melding in een persbericht.

Minister *Hilde Crevits* antwoordt dat er al verschillende keren een bankenoverleg is geweest. Recent is dat niet meer gebeurd. De minister heeft niet de indruk dat er daar nu dringend nood aan is. Als er andere signalen zijn, is de minister uiteraard bereid een nieuw overleg te houden.

Wat betreft de relancemiddelen verwijst de minister naar de reactie van de Vlaamse minister van Financiën en Begroting. De Vlaamse Regering zal hoe dan ook haar engagementen in het kader van de relance honoreren. Minder Europese middelen zouden daarin geen rol mogen spelen. Er is ook nog geen beslissing over de eventuele vermindering. De minister deelt de mening van minister Matthias Diependaele dat de beste leerlingen van de klas niet mogen worden gestraft.

Robrecht Bothuyne bevestigt dat de minister van Financiën en Begroting duidelijk heeft gemaakt dat een vermindering geen impact zou hebben op het investeringsprogramma van de Vlaamse Regering.

Robrecht BOTHUYNE,
voorzitter

Kurt VANRYCKEGHEM,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

bbp	bruto binnenlands product
CST	Covid Safe Ticket
ESF	Europees Sociaal Fonds
EWI	Economie, Wetenschap en Innovatie
HERMREG	Harmonised Econometric Research for Modeling Regions
IBO	individuele beroepsopleiding (in een onderneming)
imec	Interuniversitair Micro-elektronicacentrum
KBO	Kruispuntbank van Ondernemingen
kmo	kleine of middelgrote onderneming
KU Leuven	Katholieke Universiteit Leuven
LDE	lokale diensteneconomie
NT2	Nederlands als tweede taal
O&O	onderzoek en ontwikkeling
PCR	Polymerase Chain Reaction
PMV	ParticipatieMaatschappij Vlaanderen
RIZIV	Rijksinstituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering
RPA	Robot Process Automation
RSVZ	Rijksinstituut voor de Sociale Verzekeringen der Zelfstandigen
RSZ	Rijksdienst voor Sociale Zekerheid
UHasselt	Universiteit Hasselt
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VESOC	Vlaams Economisch Sociaal Overlegcomité
VIA	Vlaams intersectoraal akkoord
VLAIO	Agentschap Innoveren en Ondernemen
vte	voltijdsequivalent
VUB	Vrije Universiteit Brussel
WSE	Werk en Sociale Economie